

rozhodnutí neb opatření těchto sborů všeobecně osobám dotčeným, neb majícím na věci zájem. Také tuto otázku bylo by přesněji vymeziti.

Shrnuji tudíž, že zásadně okresním a zemským výborům nepřísluší instančně rozhodovati a výjimečně rozhodují pouze, je-li podáno odvolání do usnesení o rozpočtu (obce, okresu, školy) a zemský výbor též cestou rekursu do schvalovacích aktů okresního výboru. Jinak vždy a všeobecně přísluší politickým úřadům (okresním a zemským, ministerstvům) nalézati právo v oboru práva veřejného (čl. 7. org. zák.).

Právnícké studium v Německu.

Alfred Drucker (Praha).

Právnícké studium v Německu jest jinak uspořádáno než právnícké studium naše. Doba studia, zkušební řád, ano i celý způsob práce na právnícké fakultě je jiný. Zápis na universitu závisí asi na stejných podmínkách jako u nás. Prvním velkým rozdílem jest, že naše právnícké studium jest v Německu rozděleno na fakultu právníckou a filosofickou. To, co u nás jest malou částí právníckého studia — politická ekonomie — může tam býti zvoleno jako zvláštní studium. Stejně jest tomu i při studiu státních věd. Další změnou jest, že studium jest neroztříděno zkouškami na jednotlivé oddíly. Přípuštění k první juristické zkoušce předpokládá zleté řádné studium práv. Toto examen však se zřídka skládá hned po VI. semestru, obyčejně teprve po VII. až VIII. semestru. O připuštění k této zkoušce rozhoduje dle »Ausbildungsordnung« ze dne 11. srpna 1923 resp. ze 27. III. 1924 a 6. V. 1924 předseda zkušebního úřadu. Úřady ty jsou u vrchních zemských soudů. Zkouška jest písemná a ústní. Písemná zkouška sestává z 6nedělní domácí práce a 4 prací pod dozorem zhotovených (klausurních), ze kterých jedna jest z oboru občanského práva, druhá z téhož oboru, aneb z jiné části práva soukromého, třetí z práva trestního, čtvrtá z oboru státního nebo správního práva.

Předměty přednášek jsou celkem tytéž, jich pořad však není tak předepsán jako u nás. Pořad si může každý student sám určit. Dle nařízení ze dne 3. VI. 1912 smí studenti postup svého studia sami určit a přednášky s rozumným hodnocením jejich vnitřní souvislosti dle vlastního nazírání na semestry roztřídit. Když však student dle předložených vysvědčení své studium tak nemethodicky roztřídil, že je nelze pokládati za studium řádné, hrozí mu nebezpečí nepřipuštění ke zkoušce. Fakulta vydává proto na základě zkušeností normální plán k orientaci posluchačů. Tento plán odpovídá celkem našemu 3dílnému roztřídění. Důležitým rozdílem je pak povinnost navštěvovati praktická cvičení a vypracovati písemné práce. Dle »Ausbildungsordnung« je předepsána posluchačům účast na 5 cvičeních spojených s písemnými úkoly, o kterých třeba předložiti při přihlášce ke zkoušce vysvědčení. Jedno cvičení musí se zabývati státním neb správním právem. Těchto 5 cvičení je předepsané minimum. Vedle těchto povinných cvičení konají se také semináře. Kandidát, který složil státní zkoušku, stane se referendárem. Přistupuje nyní k praktickému poznání svého budoucího

povolání buď jako referendár soudní (Gerichtsreferendar), má-li se státi soudcem aneb obhájcem, buď jako referendár správní (Regierungsreferendar), má-li se státi úředníkem státní správy. Nedostává zásadně platu; jen nemajetní výjimečně měsíční podporu. Po době referendárské, která trvá tři léta, se skládá zkouška poslední; jí se stává referendár assessorem. Doktorát lze v Německu dosáhnouti jen disertací, tvoří tam čestný titul za vědeckou práci. — Srovnáme-li způsob výškolení právníků v Německu a u nás, nalézáme na obou stranách dobrou a špatnou zařízení. Přednosti naší metody zdá se býti roztrídění studia na 3 díly. Rozvrstvení toto nutí dříve ke koncentraci na určitou látku, klade překážky, které musí býti překonány, chce-li se pokračovati ve studiu. Velká volnost metody německé vede studenta lehce k nepřehlednosti, dá jeho zálibě příliš velké pole, nenutí ho k postupnému, dle souvislosti upravenému probírání látky. V 6 až 8 semestrech před zkouškou nemusí student předložiti důkazy o tom, zda pracuje. Často spěchá v poslední chvíli k repetitoru, který je v Německu všeobecným zjevem, typickým pro nesnáze právnického studia universitního. U repetitora se probírá látka v malých kroužcích asi 50 osob, dle vzoru anglického College-systemu aneb amerických Debating-Clubs. Vady universitního systému byly poznány a sám předseda zkušební komise na ně poukázal. Jeho vyjádření vedlo k debatě, ve které byla vadnost dnešního systému celkem potvrzena. Ve Schmollers Jahrbuch 1928/1929 konala se diskuse o reformě studia právnického a národohospodářského, která nejsou jako u nás sloučena v jedno. Základem této diskuse byl pamětní spis 10 německých profesorů o problému reformy, uveřejněný pod názvem »Staatsreferendar u. Staats-assessor. Reformvorschläge für das Ausbildungs- und Berechtigungswesen der Juristen und Volkswirte. Von A. v. Batocki, W. F. Bruck, H. v. Friedberg, E. Hamm, E. Kaufmann, E. Saeken, O. Most, J. Popitz, E. Treudenburg, E. Wolff.« Jena, nakl. Gustav Fischer, 1927, str. 46.

V tomto spisu snaží se uvedení profesori dokázat nutnost a možnost jednotného typu soudce a obhájce, správního úředníka a národního hospodáře. Bylo by to tedy přiblížení k systému našemu. S tím velkým rozdílem však, že právní věda, zvláště právní dějiny a civilistika by zaujímaly mnohem méně místa než u nás, kdežto politické ekonomii by se věnovalo mnohem více pozornosti. Proti takovému plánu vystupuje ve 4. sešitě 52. roč. uvedeného Schmollers Jahrbuchu známý národohospodář Josef Schumpeter (řád. prof. politické ekonomie v Bonnu). Vidí v jednotném typu uvedeného pamětního spisu neomylný prostředek výškolení špatných právníků a špatných ekonomů. Žádá naopak 3 typy a pro každý zvláštní výškolení. A sice typ právníka, typ správního úředníka a typ národohospodáře. Ideálem se mu zdá býti zařízení studia v Anglii a v U. S. A., kde studium národohospodářské je úplně odloučeno od studia právnického, kdežto v Itálii a ve Francii jsou studenti politické ekonomie stejně nesprávně zatíženi studiem práv jako studenti v Německu. Zajímavé návrhy činí také G. Radbruch (řád. prof. trestního práva v Heidelbergu) ve článku »Die Universität und die Ausbildung der Juristen«, uveřejněném v »Sozialistische Monatshefte«. Žádá tam na př., aby se přednášelo pouze to, čemu student se nemůže naučiti z knih. Zbylo by pak mnoho času, který by se věnoval propracování studované látky. Dále usiluje o to, aby při studiu práv byl brán zřetel k sociologii práva.

Předností nynější německé metody zdá se býti vázanost doktorského titulu na sepsání vědecké práce, hlavně však v postulátě písemných prací všech právníků. U nás největší část končí své studium, aniž řešila písemně nějaký právnický případ. Tím studium u nás ztrácí ráz vědeckého výškolení.